महाराष्ट्र वनसेवा (मुख्य) - 2016
परीक्षा दि. 14 ऑगस्ट 2016

A

2016

CODE : WO7

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक
BOOKLET NO.

प्रश्नपुस्तिका-I
सामान्य अध्ययन

वेळ : 1 (एक) तास | एकूण प्रश्न : 100 | एकूण गुण : 200

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 100 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनात **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]
केंद्राची संकेताक्षरे — शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच ''उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरापैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चार चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील''.**

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या ''परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82'' यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

1. राष्ट्रीय काँग्रेसच्या कोणत्या अध्यक्षांना 'नखशिखान्त इंग्रज' म्हणून ओळखले जात होते ?

(1) जॉर्ज युल (2) व्योमेश चंद्र बॅनर्जी

(3) दादाभाई नौरोजी (4) सुरेंद्रनाथ बॅनर्जी

Name the President of the National Congress who was known as "Englishman from top to toe".

(1) George Yule (2) Wyomesh Chandra Bannerjee

(3) Dadabhai Naoroji (4) Surendranath Bannerjee

---

2. फेब्रुवारी 1942 मध्ये कोणत्या चिनी नेत्याने भारत भेटीवर असताना जाहीरपणे भारताच्या स्वातंत्र्याकांक्षेला सहानुभूती व्यक्त केली होती ?

(1) माओ त्से तुंग (2) चौ एन लाय

(3) चँग कै शेक (4) युआन शे काय

Name the Chinese Leader who publicly expressed sympathy for India's aspirations for freedom during his visit to India in February 1942 ?

(1) Mao Tse Tung (Mao Zedong) (2) Chou En Lai

(3) Chiang Kai Shek (4) Yuan Shi Kai

---

3. पुढील विधानांत कोणाचे वर्णन केले आहे ?

(a) ते सरकारच्या न्यायालयीन सेवेत कर्मचारी होते.

(b) ते ब्रिटीश शासनातील दोषांबद्दल अतिशय परखडपणे बोलत.

(c) त्यांनी ब्रिटीशांना या शब्दात ताकीद दिली –

"जर तुम्ही आमच्या इच्छेविरुद्ध एखादा कायदा आमच्यावर लादण्याचा प्रयत्न केलात तर आम्ही एक होवून तुम्हाला परत जाण्यास सांगू."

पर्यायी उत्तरे :

(1) लोकहितवादी (2) म.गो. रानडे

(3) कृ.त्र्यं. तेलंग (4) न्यायमूर्ती चंदावरकर

Who is described in the following statements ?

(a) He was a government employee in the Judicial Service.

(b) He was very vocal against the faults of the British regime.

(c) He warned the British in these words -

"If you try to impose any legislation on us, against our wishes, we will unite and ask you to quit".

Answer options :

(1) Lokahitwadi (2) M.G. Ranade

(3) K.T. Telang (4) Justice Chandavarkar

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

4. पुढील संघटनांची त्यांच्या स्थापनेच्या कालक्रमानुसार मांडणी करा.

(a) बॉम्बे पोस्टल युनियन (b) बॉम्बे मिल हँडस असोशिएशन

(c) ऑल इंडिया ट्रेड युनियन (d) सोशल सर्व्हिस लीग

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b), (a), (d), (c) (2) (b), (d), (a), (c) (3) (b), (c), (a), (d) (4) (b), (c), (d), (a)

Arrange the following organizations in the chronological order of their establishment.

(a) Bombay Postal Union (b) Bombay Mill Hands Association

(c) All India Trade Union (d) Social Service League

Answer options :

(1) (b), (a), (d), (c) (2) (b), (d), (a), (c) (3) (b), (c), (a), (d) (4) (b), (c), (d), (a)

---

5. प्रार्थना समाजाच्या अपयशाला ________ घटक कारणीभूत होते.

(a) उच्च मध्यमवर्गीयांच्या हाती असलेले नेतृत्व

(b) जनसामान्यांशी संपर्काचा अभाव

(c) प्रवर्तकातील मतभेद

(d) आचारविचारांत विसंगती

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) फक्त (2) (a), (b), (c) फक्त

(3) (b), (c), (d) फक्त (4) (a), (b), (c), (d)

________ were the factors responsible for the failure of Prarthana Samaj.

(a) Leadership at the hands of higher middle class

(b) Lack of contact with the common people

(c) Difference of opinion among promoters

(d) Contradiction in the thoughts and deeds

Answer options :

(1) (a), (b) only (2) (a), (b), (c) only

(3) (b), (c), (d) only (4) (a), (b), (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

6. पुढीलपैकी कोणते ग्रंथ डॉ. ॲनी बेझंट यांनी लिहिले आहेत ?

(a) इंडिया अ नेशन
(b) हाऊ इंडिया ब्रॉट अस फ्रीडम
(c) इन डिफेन्स ऑफ हिंदूइझम
(d) सिव्हील एण्ड रिलीजीअस लिबर्टी

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त
(2) (a) आणि (b) फक्त
(3) (a), (b) आणि (c) फक्त
(4) (a), (b), (c), (d)

Which of the following books are written by Dr. Annie Besant ?

(a) India a Nation
(b) How India Brought us Freedom
(c) In defence of Hinduism
(d) Civil and Religious Liberty

Answer options :

(1) (a) only
(2) (a) and (b) only
(3) (a), (b) and (c) only
(4) (a), (b), (c), (d)

---

7. महात्मा फुले यांच्यावर थॉमस पेन यांच्या कोणत्या ग्रंथांचा प्रभाव होता ?

(a) राईट्स ऑफ मॅन
(b) जस्टिस ॲण्ड ह्यूमॅनिटि
(c) कॉमन सेन्स
(d) एज ऑफ रीझन

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त
(2) (a), (b) फक्त
(3) (a), (b), (c) फक्त
(4) (a), (b), (c), (d)

Which books of Thomas Paine had influenced Mahatma Phule ?

(a) Rights of Man
(b) Justice and Humanity
(c) Common Sense
(d) Age of Reason

Answer options :

(1) (a) only
(2) (a), (b) only
(3) (a), (b), (c) only
(4) (a), (b), (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

8. पुढीलपैकी कोणती वाक्ये **सत्य** आहेत ?

(a) हैदराबाद संस्थानात खिलाफत चळवळीचा प्रचार करणारे पंडित तारानाथ हे पहिले होते.

(b) मराठवाड्यातील मुसलमानांवर खिलाफत चळवळीचा परिणाम झाला होता.

(c) हैदराबादच्या निझामानी सभा घेण्यावर बंदी घालणारा हुकूम काढला होता.

पर्यायी उत्तरे :

(1) कोणतेही वाक्य सत्य नाही. (2) सर्व वाक्य सत्य आहेत.

(3) फक्त (a) आणि (b) सत्य आहेत. (4) फक्त (b) आणि (c) सत्य आहेत.

Which of the following statements are **true** ?

(a) Pandit Taranath was the first to propagate the Khilafat Movement in Hyderabad state.

(b) The Khilafat Movement affected the Muslims in Marathwada.

(c) The Nizam of Hyderabad had issued prohibitory orders on holding meetings.

Answer options :

(1) No statement is true. (2) All statements are true.

(3) Only (a) and (b) are true. (4) Only (b) and (c) are true.

---

9. मुंडा जमातीचे घटना समितीचे __________ हे सदस्य ऑक्सफर्डला शिकले आणि 1928 मध्ये ऑलिंपिक सुवर्णपदक जिंकणाऱ्या भारतीय हॉकी संघाचे कप्तान होते.

(1) जयपाल सिंग (2) महावीर त्यागी

(3) आर.के. चौधरी (4) बी. पॉकर बहादुर

__________, the member of the Constituent Assembly belonged to the Munda tribe, went to study at Oxford and became the captain of the Indian Hockey team that won the Olympic Gold Medal in 1928.

(1) Jaipal Singh (2) Mahavir Tyagi

(3) R.K. Chaudhari (4) B. Pocker Bahadur

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

10. पुढील दोन विधाने मुंबई इलाख्याच्या कोणत्या राज्यपालांबद्दल केलेली आहेत ?

(a) त्याला सातारा खालसा करणे अमान्य होते.

(b) त्याने साताऱ्यात पालिका प्रशासनाची सुरुवात केली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) लॉर्ड एल्फिन्स्टन (2) बार्टल फ्रेयर

(3) फिलिप वूडहाउस (4) लॉर्ड रे

Who was the Governor of the Bombay Presidency about whom the following two statements are made ?

(a) He was against the annexation of Satara.

(b) He introduced Municipal government in Satara.

Answer options :

(1) Lord Elphinstone (2) Bartle Frere

(3) Phillip Wodehouse (4) Lord Reay

---

11. इ.स. 1941 मध्ये _________ यांनी राष्ट्रसेवा दलाच्या स्थापनेत सहभाग घेतला.

(a) एस.एम. जोशी

(b) शिरूभाऊ लिमये

(c) एन.जी. गोरे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त (2) (a) आणि (b) फक्त

(3) (a) आणि (c) फक्त (4) (a), (b), (c)

In 1941, _________ participated in the foundation of 'Rashtra Seva Dal'.

(a) S.M. Joshi

(b) Shirubhau Limaye

(c) N.G. Goray

Answer options :

(1) (a) only (2) (a) and (b) only

(3) (a) and (c) only (4) (a), (b), (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

12. अलिप्त राष्ट्राच्या 12 व्या शिखर परिषदेत डॉ. नेल्सन मंडेला यांनी कोणता महत्वाचा प्रश्न उपस्थित केला ?

(1) व्हिएतनाम प्रश्न (2) काश्मीर प्रश्न

(3) वर्णभेद - वंशभेद (4) दहशतवाद

Which important question was raised by Dr. Nelson Mandela in the 12th Non-alignment Summit ?

(1) Problem of Vietnam (2) Problem of Kashmir

(3) Apartheid - Racial Discrimination (4) Terrorism

---

13. भूदान चळवळीत विनोबा भावेंना कोणत्या ठिकाणाहून प्रथम भूदान मिळाले ?

(1) वेंकटगिरी (2) पोचमपल्ली (3) माऊरु (4) पोलावरम

From where did Vinoba Bhave get the first piece of land during the Bhoodan Movement ?

(1) Venkatgiri (2) Pochampalli (3) Maaooru (4) Polavaram

---

14. 1921 मध्ये लिहिलेल्या 'गांधी व्हर्सेस लेनिन' या पुस्तकात दोन्ही नेत्यांच्या तत्वज्ञानाची तुलना केली होती, त्या पुस्तकाचे लेखक कोण होते ?

(1) एस्.ए. डांगे (2) आर.एस्. निंबकर (3) आर.बी. लॉटवाला (4) के.एन्. जोगळेकर

Who was the author of 'Gandhi Versus Lenin' (1921) which has a comparison of the philosophies of both the leaders ?

(1) S.A. Dange (2) R.S. Nimbkar (3) R.B. Lotwalla (4) K.N. Joglekar

---

15. दख्खनमधील 1876 - 77 च्या दुष्काळात 14 नवीन जलसंधारण योजना कार्यान्वित झाल्या. त्यातील पहिली मोठी जलसंधारण योजना कोणती ?

(1) भाटघर धरण (2) दारणा धरण

(3) खडकवासला धरण (4) प्रवरा नदी प्रकल्प

During the famine of 1876 - 77 in the Deccan, 14 new Irrigation Projects were carried out. Which one of them was the first large irrigation work ?

(1) Bhatghar Dam (2) Darna Dam

(3) Khadakwasla Dam (4) Pravara River Project

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

16. जोड्या जुळवा.

(a)	सत्तू नाईक	(i)	सातारा
(b)	उमाजी नाईक	(ii)	कोरेगाव
(c)	दौलतराव नाईक	(iii)	पुरंदर
(d)	चतुरसिंग नाईक	(iv)	सासवड

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)

Match the following.

(a)	Sattu Naik	(i)	Satara
(b)	Umaji Naik	(ii)	Koregaon
(c)	Daulatrao Naik	(iii)	Purandar
(d)	Chatursingh Naik	(iv)	Sasvad

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)

---

17. ''लव्ह ऑफ गॉड, इन द सर्विस ऑफ मॅन'' हे बोधवाक्य कोणत्या संस्थेचे होते ?

(1) ब्राह्मो समाज (2) सत्यशोधक समाज

(3) प्रार्थना समाज (4) आर्य समाज

Which institution had 'Love of God, in the service of man' as its motto ?

(1) Brahmo Samaj (2) Satyashodhak Samaj

(3) Prarthana Samaj (4) Arya Samaj

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

18. लावणी प्रकारातील कोणता प्रकार दु:ख, विरह दर्शवितो ?

(1) वग लावणी (2) बाळेघाटी

(3) छक्कड (4) जुन्नरी लावणी

Which type of Lavani is supposed to be indicating grief and separation ?

(1) Vag Lavani (2) Baleghati

(3) Chhakkad (4) Junnary Lavani

---

19. महाराष्ट्राचे प्रसिद्ध इतिहासकार वि.का. राजवाडे हे __________ यांनी वामन प्रभाकर भावे आणि लक्ष्मणराव इंदापूरकर यांच्या मदतीने स्थापन केलेल्या 'पुना नेटिव्ह इंस्टिट्यूशन' चे विद्यार्थी होते.

(1) म.गो. रानडे (2) रामचंद्रपंत कुलकर्णी

(3) वासुदेव बळवंत फडके (4) सिताराम गोकाक

The famous historian of Maharashtra, V.K. Rajwade was the student of the Poona Native Institution which was started by __________ with the help of Waman Prabhakar Bhave and Laxmanrao Indapurkar.

(1) M.G. Ranade (2) Ramchandrapant Kulkarni

(3) Vasudeo Balwant Phadke (4) Sitaram Gokak

---

20. सर सय्यद अहमद खान यांच्याबाबत पुढीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(a) मुस्लिमांच्या प्रगतीसाठी त्यांनी इंग्रजी व पाश्चात्य पद्धतीचे शिक्षण घेतले पाहिजे असे त्यांना वाटे.

(b) मुस्लीम स्त्रियांनी पडदा पद्धत झुगारून इंग्रजी शिक्षण घ्यावे असे त्यांचे मत होते.

(c) तहजीब - उल - अखलाख या वृत्तपत्रातून त्यांनी मुस्लीम धर्मातील परंपरागत रूढींवर आघात करण्यास सुरुवात केली.

(d) ते ब्रिटीश सरकारच्या सेवेत नव्हते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त (2) (a), (b) आणि (c) फक्त

(3) (a), (b) आणि (d) फक्त (4) (c) आणि (d) फक्त

Which of the following statements related to Sir Sayyed Ahmed khan are **true** ?

(a) He felt that the Muslims should take English and Western education for their upliftment.

(b) He was of the opinion that Muslim women should give up Parda system and take to English education.

(c) He protested against traditional conventions of the Muslims through the newspaper Tahjeeb-ul-Akhlakh.

(d) He was not in the service of the British Government.

Answer options :

(1) (a) and (b) only (2) (a), (b) and (c) only

(3) (a), (b) and (d) only (4) (c) and (d) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

21. पुढीलपैकी कोणत्या व्यक्तींना जॅक्सन खून प्रकरणात फाशी दिले नव्हते ?

(a) कृष्णाजी गोपाळ कर्वे
(b) विनायक नारायण देशपांडे
(c) शंकर रामचंद्र सोमण
(d) नारायण जोशी

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b) आणि (c) फक्त
(2) (b) आणि (d) फक्त
(3) (a) आणि (d) फक्त
(4) (c) आणि (d) फक्त

Who from amongst the following were not hanged in the Jackson Murder incident ?

(a) Krishnaji Gopal Karve
(b) Vinayak Narayan Deshpande
(c) Shankar Ramchandra Soman
(d) Narayan Joshi

Answer options :

(1) (b) and (c) only
(2) (b) and (d) only
(3) (a) and (d) only
(4) (c) and (d) only

---

22. सत्यशोधक समाजाच्या कार्यासाठी खालील कोणत्या व्यक्तींनी सहाय्य केले ?

(a) व्यंकू बालोजी काळेवार
(b) रामभाऊ मनसारामनी
(c) रामचंद्र काळभोर
(d) सुलतान जोहारी

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त
(2) (b) आणि (c) फक्त
(3) (b), (c) आणि (d) फक्त
(4) (a), (b) आणि (c) फक्त

Who from amongst the following helped in the works of Satyashodhak Samaj ?

(a) Vyanku Baloji Kalevar
(b) Rambhau Mansaramni
(c) Ramchandra Kalbhor
(d) Sultan Zohari

Answer options :

(1) (a) and (b) only
(2) (b) and (c) only
(3) (b), (c) and (d) only
(4) (a), (b) and (c) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

23. महंमद इकबाल यांच्या कोणत्या पुस्तकाची सुरुवात "सारे जहाँ से अच्छा हिंदोस्ता हमारा" या गीताने झाली आहे ?

(1) तराना-ए-गुलशन (2) तराना-ए-हिंदी

(3) तबक्त-ए-नासिरे (4) दार-उल-इस्लाम

Which book of Mohammad Iqbal begins with the song "Sare Zaha Se Aachha Hindusta Hamara" ?

(1) Tarana-e-Gulshan (2) Tarana-e-Hindi

(3) Tabakt-e-Naseere (4) Dar-ul-Islam

---

24. इ.स. 1876 मध्ये ________ यांनी मुंबईत पहिली रात्रशाळा सुरू केली.

(1) दादोबा पांडुरंग तर्खडकर (2) जगन्नाथ शंकरशेठ

(3) डॉ. भाऊ दाजी लाड (4) भिकोबा लक्ष्मण चव्हाण

In the year 1876, ________ founded the first night school in Mumbai.

(1) Dadoba Pandurang Tarkhadkar (2) Jagannath Shankarseth

(3) Dr. Bhau Daji Lad (4) Bhikoba Laxman Chavan

---

25. रॉयल इंडियन नेव्ही - नाविक दलातील 1946 सालच्या बंडाला ________ यांनी पाठिंबा दिला.

(a) अरूणा असफ अली (b) अच्युत पटवर्धन

(c) सरदार पटेल (d) स.का. पाटील

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) फक्त (2) (a) आणि (b) फक्त

(3) (b) आणि (c) फक्त (4) (a) आणि (d) फक्त

The mutiny of the Royal Indian Navy in 1946 was supported by ________.

(a) Aruna Asaf Ali (b) Achyut Patwardhan

(c) Sardar Patel (d) S.K. Patil

Answer options :

(1) (a) and (c) only (2) (a) and (b) only

(3) (b) and (c) only (4) (a) and (d) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

26. जोड्या लावा :

	भूकंपाचे स्थान		वर्ष
(a)	कांग्रा व्हॅली, भारत	(i)	1903
(b)	मोसिना, इटली	(ii)	1908
(c)	कान्सू, चीन	(iii)	1920
(d)	चिलन, चिली	(iv)	1939

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)

Match the following :

	Earthquake Place		Year
(a)	Kangra Valley, India	(i)	1903
(b)	Mosina, Italy	(ii)	1908
(c)	Kansu, China	(iii)	1920
(d)	Chilan, Chile	(iv)	1939

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)

---

27. महाराष्ट्र सरकारने भात संशोधन केंद्र खालीलपैकी कोणत्या दोन ठिकाणी सुरू केले ?

(1) खोपोली - कर्जत (2) कर्जत - पनवेल

(3) रत्नागिरी - चिपळूण (4) पनवेल - सावंतवाडी

At which of the two centres has the Government of Maharashtra started Rice Research Institutes ?

(1) Khopoli - Karjat (2) Karjat - Panvel

(3) Ratnagiri - Chiplun (4) Panvel - Sawantwadi

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

28. खालीलपैकी कोणत्या नगदी पिकास रोग संक्रमण करणाऱ्या जमीनीमुळे रेड रॉट रोग लागतो ?

(1) कापूस (2) चहा (3) ऊस (4) ताग

In which of the following cash crops infected soils cause Red Rot disease ?

(1) Cotton (2) Tea (3) Sugarcane (4) Jute

---

29. डॉ. त्रिवार्था यांनी महाराष्ट्राची विभागणी तीन हवामान विभागात केली आहे. महाराष्ट्राच्या कोणत्या प्रदेशाचा समावेश 'मान्सून सॅव्हाना हवामान' विभागात केलेला आहे ?

(a) विद्‌र्भ (b) खानदेश (c) कोंकण (d) मराठवाडा

वरीलपैकी कोणता/कोणते पर्याय **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) फक्त (2) (c) फक्त

(3) (b) आणि (d) फक्त (4) (a) आणि (d) फक्त

Dr. Triwartha has divided Maharashtra into three climate regions. Which region of Maharashtra is included in the 'Monsoon Savana Climate' ?

(a) Vidharbha (b) Khandesh (c) Konkan (d) Marathwada

Which of the alternative is/are **correct** ?

(1) (a) only (2) (c) only

(3) (b) and (d) only (4) (a) and (d) only

---

30. खालील विधाने पहा :

(a) गोदावरी नदी परभणी शहराच्या दक्षिणेकडे आहे.

(b) पुर्णा ही गोदावरी नदीची उपनदी नाही.

(c) हरिश्चंद्रगडाची उंची 1404 मी. आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त विधान (a) बरोबर आहे.

(2) फक्त विधान (b) बरोबर आहे.

(3) विधाने (a) आणि (b) बरोबर आहेत.

(4) विधाने (b) आणि (c) बरोबर आहेत.

Observe the following statements :

(a) Godavari river is to the South of Parbhani town.

(b) Purna is not a tributary of Godavari river.

(c) The height of the Harishchandragad is 1404 m.

Answer options :

(1) Only statement (a) is correct

(2) Only statement (b) is correct

(3) Statements (a) and (b) are correct

(4) Statements (b) and (c) are correct

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

31. पृथ्वी सूर्याभोवती भ्रमण करत असताना खालीलपैकी कोणत्या दिवशी तो सूर्याच्या सर्वात जवळ असते ?

(1) 3 डिसेंबर (2) 3 जानेवारी (3) 3 फेब्रुवारी (4) 3 मार्च

During the earth's revolution round the Sun, on which of the following days it is nearest to the Sun ?

(1) 3rd December (2) 3rd January (3) 3rd February (4) 3rd March

---

32. भारतामधे दक्षिणेकडून उत्तरेकडे आढळणाऱ्या आदिवासी जमातींचा क्रम सांगा.

(1) कोरकू, तोडा, इरूली, मुंडा, किन्नर

(2) तोडा, कोरकू, इरूली, मुंडा, किन्नर

(3) इरूली, तोडा, कोरकू, मुंडा, किन्नर

(4) मुंडा, किन्नर, कोरकू, तोडा, इरूली

Arrange the tribal communities of India as they are found from South to North.

(1) Korku, Toda, Eruli, Munda, Kinnar

(2) Toda, Korku, Eruli, Munda, Kinnar

(3) Eruli, Toda, Korku, Munda, Kinnar

(4) Munda, Kinnar, Korku, Toda, Eruli

---

33. भारतामधे 1951 आणि 2001 मधे आदिवासी जमातीची लोकसंख्या ________ आणि ________ टक्के होती.

(1) 7.23 आणि 8.29 (2) 6.23 आणि 8.20

(3) 7.20 आणि 9.20 (4) 8.01 आणि 8.40

The tribal population of India in 1951 and 2001 was ________ and ________%.

(1) 7.23 and 8.29 (2) 6.23 and 8.20

(3) 7.20 and 9.20 (4) 8.01 and 8.40

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

34. जोड्या लावा :

स्तंभ - I (नद्या)		स्तंभ - II (उगमस्थान)	
(a)	पेनगंगा	(i)	गोमंतक शिखर
(b)	कृष्णा	(ii)	बुलढाणा रांगा
(c)	तुंगभद्रा	(iii)	ब्रम्हगिरी
(d)	कावेरी	(iv)	महाबळेश्वर

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)

Match the following :

Column - I (Rivers)		Column - II (Sources)	
(a)	Penganga	(i)	Gomantak Peak
(b)	Krishna	(ii)	Buldhana Range
(c)	Tungabhadra	(iii)	Brahmagiri
(d)	Cauvery	(iv)	Mahabaleshwar

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)

35. खालील भूरूपांचा योग्य क्रम ओळखा :

(1) त्रिभुजप्रदेश, धबधबा, पंखाकृती मैदान, कुंभगर्ता, पूरमैदान

(2) धबधबा, पंखाकृती मैदान, कुंभगर्ता, पूरमैदान, त्रिभुजप्रदेश

(3) पंखाकृती मैदान, कुंभगर्ता, पूरमैदान, त्रिभुजप्रदेश, धबधबा

(4) धबधबा, कुंभगर्ता, पंखाकृती मैदान, पूरमैदान, त्रिभुजप्रदेश

Identify the correct sequence of the following landscapes :

(1) Delta, Waterfall, Fan Plane, Pot hole, Flood Plane

(2) Waterfall, Fan Plane, Pot hole, Flood Plane, Delta

(3) Fan Plane, Pot hole, Flood Plane, Delta, Waterfall

(4) Waterfall, Pot hole, Fan Plane, Flood Plane, Delta

---

36. महाराष्ट्रातील जवळपास 50% दुष्काळी प्रदेश दख्खन पठारावर आढळतो. कारण :

(a) राज्यातील 90% जमीन बेसॉल्ट खडकापासून बनलेली आहे.

(b) ही जमीन सछिद्र नाही.

(c) ही जमीन सछिद्र नसल्याने पाणी जमिनीत मुरण्यास अडथळा येतो.

(d) जमीनीचा तीव्र उतार असल्याने पाणी मुरत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त (2) (c) फक्त

(3) (a), (b), (c) फक्त (4) (a), (b), (c), (d)

About 50 percent of the drought areas of Maharashtra are in the Deccan Plateau region because :

(a) about 90 percent of the land in the state has basaltic rock.

(b) this is a non-porous land.

(c) non-porous land prevents rain water from percolating into the soil.

(d) high slope of land prevents percolation of water.

Answer options :

(1) (a) only (2) (c) only

(3) (a), (b), (c) only (4) (a), (b), (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

37. खालील नकाशात महाराष्ट्रातील कोणता प्रशासकीय विभाग दाखवला आहे ?

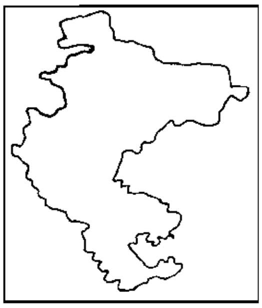

(1) अमरावती (2) नाशिक (3) पुणे (4) नागपूर

Which administrative division of Maharashtra is being shown in the following map ?

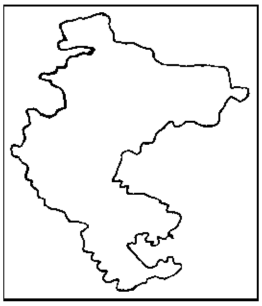

(1) Amravati (2) Nasik (3) Pune (4) Nagpur

---

38. या भौगोलिक कारणामुळे कालवा जलसिंचनासाठी पश्चिम महाराष्ट्र क्षेत्र अनुकूल आहे :

(a) सह्याद्रीच्या पूर्व उतारावर धरणे बांधण्यासाठी अनेक सुयोग्य ठिकाणे आहेत.

(b) पाण्याची मागणी सातत्याने वाढत आहे.

(c) पश्चिम घाटाच्या पूर्व उतारावर वाहणाऱ्या नद्या पूर्व वाहिन्या आहेत.

(d) पाणी शेतापर्यंत पोहचू शकत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त (2) (b) फक्त

(3) (c) आणि (d) फक्त (4) (a) आणि (c) फक्त

Western Maharashtra is suitable for canal irrigation projects for the following geographical reasons :

(a) large number of dam sites are available on the eastern slopes of Sahyadri.

(b) demand for water is continuously increasing.

(c) the rivers on the eastern slopes of the western ghats are east flowing.

(d) water is unable to reach farms.

Answer options :

(1) (a) only (2) (b) only

(3) (c) and (d) only (4) (a) and (c) only

---

39. खालीलपैकी कोणत्या दोन धातूंच्या संदर्भात भारतातील धातूंच्या उत्पादनाच्या बाबतीत महाराष्ट्राचा प्रथम क्रमांक लागतो ?

(a) बॉक्साईट - मँगनिझ (b) बॉक्साईट - लोह

(c) लोह - मँगनिझ (d) मँगनिझ - तांबे

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (c) (2) फक्त (d) (3) फक्त (a) (4) फक्त (b)

Maharashtra is the leading producer in India in which two minerals out of the following ?

(a) Bauxite - Manganese (b) Bauxite - Iron ore

(c) Iron ore - Manganese (d) Manganese - Copper

Answer options :

(1) Only (c) (2) Only (d) (3) Only (a) (4) Only (b)

---

40. खालील जिल्ह्यांचा त्यांच्या भौगोलिक क्षेत्रफळ प्रमाणे उतरता क्रम लावा :

(a) औरंगाबाद (b) बीड (c) नांदेड (d) उस्मानाबाद

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (c), (b), (d) (2) (c), (a), (b), (d)

(3) (b), (c), (a), (d) (4) (d), (b), (c), (a)

Arrange the following districts in a descending order of their geographical area :

(a) Aurangabad (b) Beed (c) Nanded (d) Osmanabad

Answer options :

(1) (a), (c), (b), (d) (2) (c), (a), (b), (d)

(3) (b), (c), (a), (d) (4) (d), (b), (c), (a)

---

41. सविनय कायदेभंग चळवळीत सोलापूर येथील कोणाला फासावर चढविले गेले ?

(a) मलाप्पा धनशेट्टी (b) श्रीकृष्ण सारडा

(c) जगन्नाथ शिंदे (d) कुर्बान हुसेन

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) फक्त (2) (a) आणि (b) फक्त

(3) (a), (b) आणि (c) फक्त (4) (a), (b), (c), (d)

During Civil Disobedience Movement, who were executed from Solapur ?

(a) Malappa Dhanshetti (b) Shrikrishna Sarada

(c) Jagannath Shinde (d) Kurban Hussain

Answer options :

(1) (a) and (c) only (2) (a) and (b) only

(3) (a), (b) and (c) only (4) (a), (b), (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

42. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **अयोग्य** आहे ?

(a) नवी दिल्ली सोडून सर्वच राज्यांनी व केन्द्र शासित प्रदेशांनी मूल्यवर्धित कर लावला आहे.

(b) मूल्यवर्धित कर यशस्वीपणे राबविण्यास केन्द्र शासन केवळ पद्धत सुकर करण्यास (facilitate) मदत करते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which of the following two statements is **incorrect ?**

(a) VAT has been introduced by all the states and the Union Territories except New Delhi.

(b) The Central Government only plays a role of a facilitator for successful implementation of VAT.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

43. वातावरणातील बाष्पाचे प्रमाण __________ कमी कमी होते.

(a) विषुववृत्ताकडून ध्रुवाकडे (b) ध्रुवाकडून विषुववृत्ताकडे

(c) कर्कवृत्ताकडून विषुववृत्ताकडे (d) मकरवृत्ताकडून विषुववृत्ताकडे

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) फक्त (c) आणि (d) (4) फक्त (a) आणि (b)

The amount of water vapour present in the atmosphere decreases from :

(a) Equator to Poles (b) Poles to Equator

(c) Tropic of Cancer to Equator (d) Tropic of Capricorn to Equator

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Only (c) and (d) (4) Only (a) and (b)

---

44. एकमेव सर्वात मोठा जैविक साधनसंपदा साठा __________ येथे आढळतो.

(1) उष्ण कटिबंधीय पानझडी वृक्षांची अरण्ये (2) अमेझोन पर्जन्य अरण्ये

(3) समशीतोष्ण सुचिपर्णी अरण्ये (4) मोसमी अरण्ये

Single largest reserve of biological resources is found in __________.

(1) Tropical deciduous forests (2) The Amazon Rain forests

(3) Temperate coniferous forests (4) Monsoon forests

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

45. अशिया खंडातील एकमेव भूमिगत वीजगृह महाराष्ट्रात कोठे आहे ?

(1) भाटघर (2) कोयना (3) येलदरी (4) जायकवाडी

Where is the one and only underground power house of Asia located in Maharashtra ?

(1) Bhatghar (2) Koyana (3) Yeldari (4) Jaikwadi

---

46. खालील विधाने पहा :

(a) भारतामध्ये 22 टक्के पेक्षा जास्त लोक द्रविडियन भाषा बोलतात.

(b) संथाली ही ऑस्ट्रीक भाषा आहे.

(c) तुळू भाषा उत्तर कर्नाटकात बोलली जाते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त विधान (a) बरोबर आहे.

(2) विधाने (a) आणि (b) बरोबर आहेत.

(3) विधाने (b) आणि (c) बरोबर आहेत.

(4) वरील सर्व विधाने बरोबर आहेत.

Observe the following statements :

(a) More than 22% people speak Dravidian languages in India.

(b) Santhali is a Austric language.

(c) Tulu language is spoken in North Karnataka.

Answer options :

(1) Only statement (a) is correct

(2) Statements (a) and (b) are correct

(3) Statements (b) and (c) are correct

(4) All the above statements are correct

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

47. खालील विधाने पहा :

(a) बकिंगहॅम कालवा तामीळनाडू आणि केरळ राज्यामधे आहे.

(b) बकिंगहॅम कालव्याची लांबी 220 कि.मी. आहे.

(c) हा कालवा बकिंगहॅम अभियंत्याने बांधला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त विधान (a) बरोबर आहे.

(2) फक्त विधान (b) बरोबर आहे.

(3) वरील सर्व विधाने बरोबर आहेत.

(4) वरील एकही विधान बरोबर नाही.

Observe the following statements :

(a) The Buckingham canal is in Tamil Nadu and Kerala states.

(b) The length of the Buckingham canal is 220 kms.

(c) The canal was constructed by Buckingham engineer.

Answer options :

(1) Only statement (a) is correct

(2) Only statement (b) is correct

(3) All the above statements are correct

(4) None of the above statements is correct

48. जोड्या लावा :

	स्तंभ - I (पर्वत)		स्तंभ - II (प्रकार)
(a)	ब्लॅक फॉरेस्ट	(i)	अवशिष्ट पर्वत
(b)	ॲप्पलाशियन	(ii)	ढोकळ्याचा पर्वत
(c)	राजमहाल टेकड्या	(iii)	ज्वालामुखी पर्वत
(d)	पोपा पर्वत	(iv)	घडीचा पर्वत

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(2)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(3)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(4)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

Match the following :

	Column - I (Mountains)		Column - II (Types)
(a)	Black Forest	(i)	Residual Mountain
(b)	Appalachians	(ii)	Block Mountain
(c)	Rajmahal Hills	(iii)	Volcanic Mountain
(d)	Popa Mountain	(iv)	Fold Mountain

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(2)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(3)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(4)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

49. खालीलपैकी कशामुळे पृथ्वीच्या अंतरंगात असलेले स्तर व त्यांच्या सीमा निश्चित करण्यास मदत झाली आहे ?

(a) ज्वालामुखीतून बाहेर पडलेल्या गोष्टी.

(b) भूकंप लहरींचा अभ्यास.

(c) पृथ्वीच्या अंतरंगातील तापमानाचा अभ्यास.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) फक्त (b) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

Which of the following has helped us in determining the different layers of the interior of the earth and their boundaries ?

(a) Study of volcanic material.

(b) Study of earthquake waves.

(c) Study of temperature in the interior.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Only (b) and (c) (4) (a), (b) and (c)

---

50. चामडे कमविण्यास लागणारे टॅनिन कोणत्या वनस्पतीपासून मिळते ?

(1) हिरडा (2) बेहडा (3) हळदू (4) खैर

From which tree is Tannin used in the leather industry obtained ?

(1) Hirada (2) Behada (3) Turmeric (4) Khair

---

51. एखादे विधेयक हे 'धन विधेयक' समजले जाते जेंव्हा ते पुढील तरतूदी संबंधात असते :

(a) कोणताही कर आकारणे, रद्द करणे, कपात सूचविणे.

(b) संचित निधीतून प्रस्तावित विनियोग करणे.

(c) दंड आकारणे अथवा अन्य आर्थिक शिक्षा देणे.

(d) परवान्यापोटी अथवा सेवा दिल्याबद्दलची फी अदा करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) बरोबर (2) (a) आणि (b) बरोबर

(3) (a), (b) आणि (c) बरोबर (4) (b), (c) आणि (d) बरोबर

A bill is deemed to be a 'Money Bill' if it has provisions dealing with :

(a) imposition, abolition, remission of any tax.

(b) appropriation of money from the consolidated fund.

(c) imposition of fines or other pecuniary penalties.

(d) payment of fees for the licences or fees for the service rendered.

Answer options :

(1) Only (a) is correct (2) (a) and (b) are correct

(3) (a), (b) and (c) are correct (4) (b), (c) and (d) are correct

---

52. केंद्रीय दक्षता आयोगासंदर्भात खालील विधाने लक्षात घ्या :

(a) केन्द्र शासनातील भ्रष्टाचाराला आळा घालण्यासाठी 1964 मध्ये केंद्र सरकारने केंद्रीय दक्षता आयोगाची स्थापना केली.

(b) सन 2003 पर्यंत केंद्रीय दक्षता आयोगाला न घटनात्मक न बिगर घटनात्मक स्वरूप प्राप्त झाले नव्हते.

(c) केंद्रीय दक्षता आयोगात केंद्रीय दक्षता आयुक्त हे आयोगाचे अध्यक्ष व तीन पेक्षा अधिक नाही असे दक्षता आयुक्त सदस्य म्हणून कार्यरत असतात.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने **गैर लागू** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) फक्त (c) (4) वरील सर्व

Consider the following statements regarding the Central Vigilance Commission :

(a) The Central Vigilance Commission, the agency for preventing corruption in the central Government was established in 1964.

(b) Until 2003 the CVC was neither a constitutional body nor a statutory body.

(c) The CVC consists or a Commissioner (chair-person) and not more than three Vigilance Commissioners.

Which of the above statements is/are **incorrect** ?

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Only (c) (4) All of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

53. खालीलपैकी कोणत्या जोड्या **योग्य** रितीने जुळतात ?

(a)	अनुच्छेद 265	-	कायद्याने अधिकार दिल्याखेरीज कोणत्याही कराची आकारणी किंवा उगराणी केली जाणार नाही.
(b)	अनुच्छेद 266	-	कायदेमंडळाने दिलेल्या अधिकाराखेरीज कोणताही खर्च केला जाणार नाही.
(c)	अनुच्छेद 113	-	कोणतीही अनुदानार्थ मागणी राष्ट्रपतीची शिफारस असल्याखेरीज केली जाणार नाही.
(d)	अनुच्छेद 117	-	कोणत्याही करात कपात करणे किंवा तो रद्द करणे यासाठी राष्ट्रपतीच्या शिफारशींची आवश्यकता असणार नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) (c), (d) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (b) आणि (c)

Which of the following pairs are **correctly** matched ?

(a)	Article 265	-	No tax shall be levied or collected except by authority of law.
(b)	Article 266	-	No expenditure can be incurred except with the authorisation of the Legislature.
(c)	Article 113	-	No demand for a grant shall be made except on the recommendation of the President.
(d)	Article 117	-	No recommendation of the President shall be required for the reduction or abolition of any tax.

Answer options :

(1) (a), (b) (c), (d) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (b) and (c)

---

54. कार्यालयीन भाषेसंदर्भात योग्य जोड्या ओळखा :

(a)	अनुच्छेद 343	-	संघ शासनाची कार्यालयीन भाषा
(b)	अनुच्छेद 345	-	राज्याची कार्यालयीन भाषा वा अनेक भाषा
(c)	अनुच्छेद 348	-	सर्वोच्च न्यायालय, उच्च न्यायालये यात वापरली जाणारी भाषा
(d)	अनुच्छेद 350	-	भाषेसंदर्भात विशिष्ट कायदे करण्याची विशेष कार्यपद्धती

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (a), (b), (d)

Identify the correctly matched pairs about official languages :

(a)	Article 343	-	Official language of the Union
(b)	Article 345	-	Official language or languages of a state
(c)	Article 348	-	Languages to be used in the Supreme Court and the High Courts
(d)	Article 350	-	Special procedure for enactment of certain laws relating to language

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (a), (b), (d)

---

55. 'ग्राम विकास समिती' बाबत खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर नाही** ?

(1) या समितीमध्ये किमान 12 आणि 24 पेक्षा जास्त नसतील इतके सदस्य असतात.

(2) एक तृतीयांश पेक्षा कमी नसतील इतके सदस्य ग्रामपंचायतीच्या सदस्यांमधून असतील.

(3) एक द्वितीयांश पेक्षा कमी नसतील इतक्या महिला सदस्या असतील.

(4) या समितीमधील सदस्यास पदावरून दूर केवळ ग्रामपंचायतच करू शकते.

Which one of the following statements about 'Gram Vikas Samiti' is **not correct** ?

(1) This committee shall consists of minimum 12 and not more than 24 members.

(2) Not less than one-third members shall be from the members of the Gram Panchayat.

(3) Not less than one-half members shall be from women.

(4) The member of this committee shall be removed by Gram Panchayat only.

---

56. खालीलपैकी कोणत्या अनुच्छेदानुसार सर्वोच्च न्यायालयास अगोदर दिलेल्या कोणत्याही निर्णयाचे अथवा काढलेल्या आदेशाचे परीक्षण (पुनर्विलोकन) करण्याचा अधिकार प्रदान करण्यात आला आहे ?

(1) अनुच्छेद 130 (2) अनुच्छेद 137 (3) अनुच्छेद 138 (4) अनुच्छेद 139

Under which one of the following Articles, the Supreme Court has been given the power to review any judgement pronounced or order made by it previously ?

(1) Article 130 (2) Article 137 (3) Article 138 (4) Article 139

---

57. मूलभूत अधिकाराबाबत खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर नाही** ?

(1) ते अनिर्बंध नाहीत तर गुणात्मक आहेत.

(2) ते न्यायिक आहे. (Justiciable)

(3) अनुच्छेद 19 हा राष्ट्रीय आणीबाणीच्या काळात निलंबित होतो, जरी ती आणीबाणी कोणत्याही कारणास्तव लागू करण्यात आली असली तरीही.

(4) अनुच्छेद 21 हा राष्ट्रीय आणीबाणीच्या काळातही जसाच्या तसा कायम राहतो.

Which of the following statements related to the Fundamental Rights is **not correct** ?

(1) They are not absolute but qualified.

(2) They are justiciable.

(3) Article 19 is suspended during National emergency irrespective of the grounds on which emergency is in force.

(4) Article 21 is intact even during National emergencies.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

58. खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर नाही** ?

(1) राज्याच्या राज्यपालांच्या अहवालाच्या आधारे अथवा राज्यपालांच्या अहवालाशिवाय अनुच्छेद 356 खाली राष्ट्रपती राजवट लादली जावू शकते.

(2) राष्ट्रपती राजवट लादण्याच्या निर्णयास संसदेच्या दोन्ही सभागृहांची एक महिन्याच्या आत मान्यता मिळाली पाहिजे.

(3) संसदेच्या दोन्ही सभागृहांनी मान्यता दिल्यास राष्ट्रपती राजवट सहा महिन्यापर्यंत चालू राहते.

(4) राज्यशासनाने विधान सभेचा विश्वास गमावला आहे किंवा नाही या प्रश्नाचा निर्णय केवळ सभागृहाच्या पटलावरच झाला पाहिजे.

Which of the following statements is **not correct** ?

(1) The President's Rule can be proclaimed under Article 356 either on the report of the Governor of the state or even without the Governor's report.

(2) A proclamation imposing President's Rule must be approved by both the Houses of Parliament within one month.

(3) If approved by both the Houses of Parliament the President's Rule continues for six months.

(4) Whether the State Government has lost the confidence of the legislative assembly or not should be decided on the floor of the House only.

---

59. संसदीय शासन पद्धतीचे खालीलपैकी कोणते दोष समजले जातात ?

(a) अस्थिर शासन

(b) मंत्रिमंडळाची हुकूमशाही

(c) जुलूमशाही

(d) कौशल्यहिनांचे शासन

(e) सत्ता विभाजनाच्या विरुद्ध

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (c), (d), (e)

(3) (a), (b), (c), (d), (e) (4) (a), (b), (d), (e)

Which of the following are considered as demerits of the Parliamentary system of Government ?

(a) Unstable Government

(b) Dictatorship of the Cabinet

(c) Despotism

(d) Government by amateurs

(e) Against separation of powers

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (c), (d), (e)

(3) (a), (b), (c), (d), (e) (4) (a), (b), (d), (e)

---

60. भारतीय राज्यघटनेतील खालीलपैकी कोणत्या तरतूदी साध्या बहुमताने दुरुस्त करता येतात ?

(1) मतदारसंघांची पुनर्रचना (2) नागरिकत्व-प्राप्ती आणि समाप्ती

(3) पाचवे परिशिष्ट (4) वरील सर्व

Which of the following provisions in the Indian Constitution can be amended by simple majority ?

(1) Delimitation of Constituencies (2) Citizenship acquisition and termination

(3) Fifth schedule (4) All of the above

---

61. खालीलपैकी कोण प्रशासनिक सुधारणा आयोगाचे अध्यक्ष **नव्हते** ?

(1) वीरप्पा मोईली (2) मोरारजी देसाई

(3) के. हनुमंतैय्या (4) आर.एस. सरकारिया

Who from amongst the following did **not** head the administrative reforms commission ?

(1) Veerappa Moily (2) Morarji Desai

(3) K. Hanumanthaaiah (4) R.S. Sarkaria

---

62. भारतात वृत्तपत्र स्वातंत्र्य हे :

(1) विशेषत्वाने राज्यघटनेच्या कलम 19 (1) (a) यामध्ये दिलेले आहे.

(2) राज्यघटनेच्या कलम 19 (1) (a) अन्वये व्यापक अभिव्यक्ति स्वातंत्र्याच्या हमीतून सूचित होते.

(3) राज्यघटनेच्या कलम 361 (A) मधील तरतूदी अन्वये हमी देण्यात आली आहे.

(4) देशातील कायद्याच्या अधिराज्याच्या (Rule of Law) अंमलातून निर्माण होते.

Freedom of the Press in India :

(1) is specially provided in Article 19 (1) (a) of the Constitution.

(2) is implied in the wider freedom of expression guaranteed by Article 19 (1) (a) of the Constitution.

(3) is guaranteed under the Provisions of Article 361 (A) of the Constitution.

(4) emanates from the operation of the Rule of Law in the Country.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

63. भारतीय संविधानातील कोणता/कोणते विभाग (part) वन्यजीव संरक्षणाशी संबंधित आहेत ?

(a) मूलभूत अधिकार

(b) मूलभूत कर्तव्ये

(c) राज्याच्या धोरणांची मार्गदर्शक तत्त्वे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) (2) फक्त (b) (3) (b) आणि (c) (4) वरील सर्व

Which of the portions of the Indian Constitution are related to the protection of Wildlife ?

(a) Fundamental Rights

(b) Fundamental Duties

(c) Directive principles of State Policy

Answer options :

(1) (a) and (c) (2) only (b) (3) (b) and (c) (4) all the above

---

64. उच्च न्यायालयाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर नाही** ?

(a) अभिलेख न्यायालय म्हणजे, ज्यास त्याच्या अवमानाबद्दल शिक्षा करण्याचा अधिकार असतो.

(b) अभिलेख न्यायालय म्हणजे, ज्याचे सर्व निर्णय हे पुरावा म्हणून महत्त्वाचे असतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which one of the following statements about High Court is **not correct** ?

(a) Court of records means, it has the power to punish for its contempt.

(b) Court of records means, all the decisions have evidentiary value.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

65. महानगरपालिके संबंधी खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

(1) महानगरपालिकेच्या स्थायी समितीमध्ये बारा सदस्य असतात.

(2) स्थायी समितीचा निवृत्त होणारा सदस्य पुन्हा दुसऱ्यांदा नेमणूकीस पात्र नसतो.

(3) स्थायी समितीचा अध्यक्ष हा वाहतूक (Transport) समितीचा पद्सिद्ध सदस्य असतो.

(4) महानगरपालिकेचा महापौर हा स्थायी समितीचा पद्सिद्ध अध्यक्ष असतो.

Which one of the following statements about Municipal Corporation is **correct** ?

(1) The Standing Committee of Municipal Corporation shall consists of twelve members.

(2) A retiring member of Standing Committee shall not be eligible for re-appointment.

(3) The Chairman of the Standing Committee shall be an ex-officio member of the Transport Committee.

(4) Mayor of the Municipal Corporation is an ex-officio Chairman of the Standing Committee.

---

66. सर्वोच्च न्यायालयात तदर्थ (Ad hoc) न्यायाधीश म्हणून नियुक्ती __________ होवू शकते.

(1) केन्द्रीय कायदेमंत्र्यांच्या सल्ल्याने राष्ट्रपतींद्वारे

(2) भारताच्या मुख्य न्यायाधीशाच्या सल्ल्याने राष्ट्रपतींद्वारे

(3) राष्ट्रपतीच्या पूर्व संमतीने भारताच्या मुख्य न्यायाधीशाद्वारे

(4) केन्द्रीय कायदेमंत्र्यांशी सल्लामसलत केल्यानंतर भारताच्या मुख्य न्यायाधीशाद्वारे

Ad hoc judges can be appointed in the Supreme Court __________.

(1) by the President on the advice of the Union Law Minister

(2) by the President on the advice of the Chief Justice of India

(3) by the Chief Justice of India with the prior consent of the President

(4) by the Chief Justice of India after consultation with the Union Law Minister

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

67. खालीलपैकी कोण राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाचा अध्यक्ष होवू शकतो ?

(1) सर्वोच्च न्यायालयाचा कोणताही वर्तमान न्यायाधीश

(2) फक्त सर्वोच्च न्यायालयाचा माजी न्यायाधीश

(3) राष्ट्रपतीच्या मते विख्यात विधीज्ञ व्यक्ती

(4) फक्त सर्वोच्च न्यायालयाचा माजी मुख्य न्यायाधीश

Who from amongst the following can be the Chairman of the National Human Rights Commission ?

(1) Any serving judge of the Supreme Court.

(2) Only a retired Justice of the Supreme Court.

(3) A person who is a distinguished jurist in the opinion of President.

(4) Only a retired Chief Justice of the Supreme Court.

---

68. खालीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(a) भारतामध्ये राष्ट्रपतीपदासाठी केवळ जन्मसिद्ध नागरिकच पात्र असतो. नागरिकरणाद्वारे (naturalisation) नागरिकत्व प्राप्त केलेली व्यक्ती पात्र नसते.

(b) अमेरिकेमध्ये अध्यक्षपदासाठी केवळ जन्मसिद्ध नागरिकच पात्र असतो, नागरिकरणाद्वारे नागरिकत्व प्राप्त केलेली व्यक्ती पात्र नसते.

(c) जेंव्हा एखादी व्यक्ती भारतीय नागरिकत्वाचा त्याग करते तेंव्हा त्या व्यक्तीच्या प्रत्येक अज्ञान बालकाचे भारतीय नागरिकत्व देखील नष्ट होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) वरीलपैकी एकही नाही

Which of the following statements is **incorrect** ?

(a) In India, only a citizen by birth and not a naturalised citizen is eligible for the office of President.

(b) In USA, only a citizen by birth and not a naturalised citizen is eligible for the office of President.

(c) When a person renounces his Indian citizenship every minor child of that person also loses Indian citizenship.

Answer options :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) None of the above

---

69. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) पं. ठाकुरदास भार्गव यांनी सरनामा हा 'राज्यघटनेचा आत्मा आहे' असे मानले.

(b) बेरुबरी संघ खटल्यात सर्वोच्च न्यायालयाने म्हटले की सरनाम्यातून राज्यघटनेचा साधारण हेतू दिसतो आणि म्हणून तो राज्यघटनेचा भाग आहे.

(c) केशवानंद भारती खटल्यात सर्वोच्च न्यायालयाने बेरुबरी संघ खटल्यात घेतलेला निर्णयच योग्य असल्याचे पुन्हा प्रतिपादन केले.

(d) 1976 च्या 42 व्या घटनादुरुस्ती अधिनियमाद्वारे सरनाम्यात - समाजवादी, सार्वभौम आणि अखंडता या तीन शब्दांचा समावेश करण्यात आला.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहे/त ?

(1) फक्त (a) (2) (a), (b) आणि (c)

(3) फक्त (d) (4) (a), (b), (c) आणि (d)

Consider the following statements :

(a) Pt. Thakurdas Bhargava recognised the Preamble as the 'Soul of the Constitution'.

(b) In the Berubari Union Case the Supreme Court held that Preamble shows the general purpose of the Constitution and is thus a part of Constitution.

(c) In the Keshavananda Bharati case the Supreme Court reaffirmed the decision taken in the Berubari Union Case.

(d) 42nd Amendment Act 1976 added three words Socialist, Sovereign and Integrity to the Preamble.

Which of the above statements is/are **correct** ?

(1) Only (a) (2) (a), (b) and (c)

(3) Only (d) (4) (a), (b), (c) and (d)

---

70. खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर नाही** ?

(1) संसदेची विशेषाधिकार समिती ही दरवर्षी त्याच्या सभागृहाच्या पीठासन अधिकाऱ्याकडून घटीत केली जाते.

(2) संसदेच्या प्रत्येक सभागृहात 15 सदस्यांची विशेषाधिकार समिती असते.

(3) या समितीची कार्ये निम-न्यायालयीन स्वरुपाची असतात.

(4) या समितीचे निष्कर्ष जरी सभागृहाच्या अंतिम निर्णयाच्या अधीन असले तरी या समितीवर सभागृहाचा पूर्ण विश्वास असतो आणि समितीच्या शिफारशी क्वचितच फेटाळल्या जातात.

Which one of the following statements is **not correct** ?

(1) The Committee of privileges of Parliament is constituted usually every year by the Presiding officers of the respective houses.

(2) Each House of the Parliament has a Committee of privileges of 15 members.

(3) The functions of this committee are of a semi-judicial nature.

(4) Although its findings are subject to the ultimate decision of the house, it enjoys the latters confidence and its recommendations are seldom rejected.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

71. लोकसभेचे सभापती सभागृहामध्ये पहिल्या फेरीत मतदान कधी करू शकतात ?
(1) त्यांना इच्छा झाली तर
(2) राष्ट्रीय हिताचा मुद्दा उपस्थित झाला असेल तर
(3) जर त्यांच्या पक्षाने व्हिप काढला असेल तर
(4) जेंव्हा त्यांना पदावरून हटविण्यासंबंधी ठराव विचारार्थ असेल तर

The Speaker of Lok Sabha can vote at the first instance ________.
(1) On his own discretion
(2) The issue is of National interest
(3) If his party has issued such a whip
(4) When a resolution of his/her removal is under consideration

---

72. 'अर्थसंकल्प' हा शब्द भारतीय राज्यघटनेच्या खालीलपैकी कुठल्या कलमामध्ये समाविष्ट आहे ?
(1) कलम 112 (2) कलम 110
(3) कलम 265 (4) वरीलपैकी एकही नाही

The word 'Budget' is mentioned in which of the following articles of the Constitution of India ?
(1) Article 112 (2) Article 110
(3) Article 265 (4) None of the above

---

73. खालीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?
(a) राष्ट्रपती आणि उपराष्ट्रपती हे आपला राजीनामा लिखीत स्वरुपात एकमेकांकडे देवू शकतात.
(b) लोकसभेचे सभापती आणि उपसभापती आपला राजीनामा लिखीत स्वरुपात एकमेकांकडे देवू शकतात.
(c) महान्यायवादी (Attorney General) आणि सॉलिसिटर जनरल आपला राजीनामा लिखीत स्वरुपात एकमेकांकडे देवू शकतात.
(d) राज्यसभेचे अध्यक्ष आणि उपाध्यक्ष हे आपला राजीनामा लिखित स्वरुपात एकमेकांकडे देवू शकतात.

पर्यायी उत्तरे :
(1) (a) आणि (b) (2) (a), (b) आणि (c) (3) (a), (c) आणि (d) (4) वरील सर्व

Which of the following statements are **correct** ?
(a) The President and Vice-President may resign by writing to each other.
(b) Speaker and Deputy Speaker of Lok Sabha may resign by writing to each other.
(c) The Attorney General and Solicitor General may resign by writing to each other.
(d) Chairman and Deputy Chairman of Rajya Sabha may resign by writing to each other.

Answer options :
(1) (a) and (b) (2) (a), (b) and (c) (3) (a), (c) and (d) (4) all the above

---

74. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) 'कायद्यापुढील समता' ही संकल्पना अमेरिकेच्या राज्यघटनेकडून घेतली आहे.

(b) 'कायद्याचे समान संरक्षण' ही मुळची ब्रिटीश संकल्पना आहे.

(c) 'कायद्यापुढील समता' ही संकल्पना 'कायद्याचे अधिराज्य' या संकल्पनेचा एक घटक आहे.

(d) 'कायद्याचे अधिराज्य' आणि 'न्यायालयीन पुनर्विलोकन' हे राज्यघटनेच्या मूलभूत चौकटीचे (संरचनेचे) प्रमुख घटक आहेत आणि म्हणून ते घटनादुरुस्तीद्वारे देखील नष्ट करता येत नाहीत.

वरीलपैकी कोणती विधाने **सत्य** आहेत ?

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a) आणि (b) (4) (c) आणि (d)

Consider the following statements :

(a) The concept of 'equality before law' has been taken from American Constitution.

(b) The concept of 'equal protection of law' is of British origin.

(c) The concept of 'equality before law' is an element of the concept of 'Rule of Law'.

(d) The 'Rule of Law' and 'Judicial Review' are the elements of basic structure of the Constitution and hence, they cannot be destroyed even by an amendment.

Which of the above statements are **true** ?

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a) and (b) (4) (c) and (d)

---

75. खालीलपैकी कोणत्या राज्यपाल नियुक्त व्यक्तींना केवळ राज्यपालच पदावरून हटवू शकतात ?

(a) महाधिवक्ता

(b) राज्य वित्त आयोगाचे सदस्य

(c) राज्य लोकसेवा आयोगाचे सदस्य

(d) राज्य विद्यापीठांचे कुलगुरु

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b), (d) (3) (b), (c), (d) (4) (a), (b), (c), (d)

Who from amongst the following Governor appointees can be removed only by the Governor ?

(a) Advocate General

(b) Members of State Finance Commission

(c) Members of State Public Service Commission

(d) Vice-Chancellors of State University

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b), (d) (3) (b), (c), (d) (4) (a), (b), (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

76. मध्यान्ह भोजन योजनेबाबत हे खरे आहे.

(a) ती केरळ राज्यातील यशाच्या अनुभवांवर आधारित आहे.

(b) पहिल्या ते पाचव्या वर्गातील प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांची गळती थांबवणे हा तीचा हेतू आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b) (3) (a) व (b) दोन्ही (4) एकही नाही

What is true regarding Mid-Day Meal (MDM) scheme ?

(a) It is based on the experience of success in Kerala.

(b) It aims at improving retention rates in primary schools from Std. I to Std. V.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Neither

---

77. राज्यघटना (108 वी सुधारणा) विधेयक जे 2008 मधे मांडण्यात आले त्याची पुढील उद्दिष्ट्ये होती :

(a) लोकसभेत महिलांकरिता एक तृतीयांश जागा आरक्षित करणे.

(b) राज्यांच्या विधीमंडळात महिलांकरिता 30% जागा आरक्षित करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर आहेत (2) (a) आणि (b) दोन्ही चूक आहेत

(3) (a) फक्त बरोबर आहे (4) (b) फक्त बरोबर आहे

The Constitution (108th Amendment) bill was introduced in 2008 seeking :

(a) One third reservation for women in the house of people.

(b) Thirty per cent reservation for women in the legislative assemblies of states.

Answer Options :

(1) (a) and (b) both are correct (2) (a) and (b) both are incorrect

(3) (a) only is correct (4) (b) only is correct

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

78. सन 2014 च्या मानवी विकास अहवालानुसार :

(a) नॉर्वे या देशाचे मानवी विकास निर्देशांक मूल्य हे सर्वाधिक आहे.

(b) भारताची मानवी विकास निर्देशांक श्रेणी श्रीलंकेपेक्षा वरची आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) दोन्हीही चूक आहेत.

(2) (a) आणि (b) दोन्हीही बरोबर आहेत.

(3) (a) बरोबर तर (b) हे चुकीचे विधान आहे.

(4) (a) चूक तर (b) हे बरोबर विधान आहे.

According to the Human Development Report of 2014 :

(a) The HDI value of Norway is the highest among all.

(b) India's HDI rank is above Srilanka's rank.

Answer Options :

(1) (a) and (b) both are incorrect.

(2) (a) and (b) both are correct.

(3) (a) is correct while (b) is incorrect statement.

(4) (a) is incorrect while (b) is correct statement.

---

79. महाराष्ट्र मानव विकास अहवाल 2002 प्रमाणे पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे ?

(a) मुंबई व मुंबई उपनगर जिल्ह्यानंतर ठाणे सर्वात अग्रगणी आहे.

(b) गडचिरोली जिल्हा सर्वात खाली असून जालना खालून दुसऱ्या क्रमांकावर आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) (a) व (b) दोन्ही (4) एकही नाही

As per Maharashtra Human Development Report 2002 which of the following **two** statements is **correct** ?

(a) Thane ranks the highest after Mumbai and Mumbai Suburban Districts.

(b) Jalna is the second from below with Gadchiroli district occupying the lowermost position.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) nor (b)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

80. सन 2014 मधे राजगीर येथे शैक्षणिक उत्कर्षाची आंतरराष्ट्रीय संस्था म्हणून ________ हे विद्यापीठ सुरु करण्यात आले.

(1) तक्षशिला (2) नालंदा

(3) मिथिला (4) अयोध्या

In the year 2014 the following university has been established at Rajgir as an international institution of academic excellence.

(1) Takshashila (2) Nalanda

(3) Mithila (4) Ayodhya

---

81. 1991 च्या नव्या औद्योगिक धोरणानुसार खालीलपैकी कोणता उद्योग संपूर्णत: सार्वजनिक क्षेत्रासाठी राखून ठेवलेला आहे ?

(1) औद्योगिक स्फोटके (2) शस्त्रास्त्रे आणि दारुगोळा

(3) विद्युतशक्ती निर्मिती (4) वरीलपैकी कोणताही नाही

As per New Industrial Policy - 1991, which of the following industries is exclusively reserved for the public sector of India ?

(1) Industrial Explosives (2) Arms and Ammunition

(3) Electric Power Generation (4) None of the above

---

82. 1991 च्या आर्थिक सुधारणा लागू केल्यानंतर MRTP कायद्याची जागा खालीलपैकी कोणत्या कायद्याने घेतली ?

(1) विलिनीकरण आणि संपादन कायदा - 2007

(2) कॉंपिटिशन ॲक्ट - 2002

(3) निर्गुंतवणूक कायदा - 1996

(4) सरकारी आणि खाजगी भागीदारी कायदा - 2001

After adoption of economic reforms of 1991, the MRTP Act was replaced by which one of the following Acts ?

(1) Mergers and Acquisitions Act - 2007

(2) Competition Act - 2002

(3) Disinvestment Act - 1996

(4) Public - Private Partnership Act - 2001

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

83. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे ?

(a) भारतीयांच्या व्यवस्थापनेखालील मर्यादित दायित्व असलेली प्रथम बँक होती, 1894 मध्ये स्थापन झालेली पंजाब नॅशनल बँक.

(b) सर्वात मोठी बँक – इम्पीरिअल बँक ऑफ इंडियाचे राष्ट्रीयकरण झाले व रिझर्व बँक ऑफ इंडिया म्हणून ओळखू येऊ लागली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which of the following two statements is **correct** ?

(a) The first bank of limited liability managed by Indians was Punjab National Bank established in 1894.

(b) The largest bank - Imperial Bank of India was nationalised and renamed as the Reserve Bank of India.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

84. गोदावरी, भीमा, कृष्णा आणि तापी नदी खोऱ्यात सर्वात उत्तम प्रकारची कापसाची काळी मृदा आढळते :

(a) या मृदेला टिटॅनिफेरस मॅग्नेटाइट या घटक द्रव्यामुळे काळा रंग प्राप्त झाला आहे.

(b) बेसॉल्ट खडकाचा अपक्षय होऊन या मृदेची निर्मिती होते.

(c) या मृदेत पाणी धरून ठेवण्याची क्षमता अधिक असल्याने ही अत्यंत सुपीक आहे.

(d) या मृदेत लोह, चुनखडी, पोटॅश, ॲल्युमिनियम, कॅल्शियम आढळते.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) आणि (d) फक्त (2) (b) आणि (c) फक्त

(3) (a), (b) आणि (d) फक्त (4) (a), (b), (c) आणि (d)

Godavari, Bhima, Krishna and Tapi river basins have best black cotton soil because it :

(a) contains titaniferous magnetite, which gives it the black colour.

(b) is formed due to weathering of basalt rock.

(c) is very fertile due to its moisture content.

(d) has Iron, Lime, Potash, Aluminium, Calcium in it.

Which of the above statements are **correct** ?

(1) (a) and (d) only (2) (b) and (c) only

(3) (a), (b) and (d) only (4) (a), (b), (c) and (d)

---

85. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे ?

(a) वीस कलमी कार्यक्रमात वनीकरण सम्मीलित आहे परंतु ग्रामीण क्षेत्राला वीज पुरवठा सम्मीलित नाही.

(b) वीस कलमी कार्यक्रमात ज्या बाबींवर लक्ष ठेवण्यात येते त्यातील बहुतांश बाबींचा प्रती माह आढावा घेण्यात येतो व इतरांचा वार्षिक.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which of the following two statements is **correct** ?

(a) The Twenty Point Programme includes afforestation but does not include supply of energy to rural areas component.

(b) Out of the total items covered under the Twenty Point Programme the most are monitored monthly and the remaining are monitored annually.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

86. कार्ल मार्क्सच्या 'आर्थिक विकासाच्या प्रक्रियेत' हे विचार आहेत.

(a) भांडवल संचय, गुंतवणूक निर्णय, आणि नफ्याचा दर हे आर्थिक विकास प्रक्रियेतील महत्वाचे घटक आहेत

(b) तांत्रिक प्रगती ही आर्थिक विकासाची मुख्य प्रेरणा आहे.

(c) भांडवलशाही अर्थव्यवस्थेत विकास होतो.

(d) नफ्याचा वाढता दर हा आर्थिक विकासाचा मुख्य मापदंड आहे.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) फक्त (2) (a) व (b) फक्त

(3) (a), (b) व (c) फक्त (4) (a), (b) आणि (d) फक्त

The following thoughts are explained in the Karl Marx's Theory of "Economic Development Process".

(a) Capital accumulation, Investment decision and rate of profit are the important factors in the "Economic Development Process".

(b) Technical progress is the main inspiration of Economic Development.

(c) Economic Development happens in capitalistic economy.

(d) Increase in the Rate of profit is the main parameter of Economic Development.

Which of the above statements are **correct** ?

(1) (a) only (2) (a) and (b) only

(3) (a), (b) and (c) only (4) (a), (b) and (d) only

---

87. खालील विधानांचा विचार करा :

(a) सूक्ष्म एकक विकास आणि पुनर्वित्त एजन्सी (मुद्रा) बँकेचे छोट्या उद्योगांना/व्यवसायांना वित्त पुरवठा आणि पतसहाय्य करणे हा उद्देश्य आहे.

(b) ही भारतीय औद्योगिक विकास बँक (आय.डी.बी.आय.) ची अंगभूत कंपनी आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त बरोबर आहे (2) (b) फक्त बरोबर आहे

(3) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर आहेत (4) (a) आणि (b) दोन्ही चूक आहेत

Consider the following statements :

(a) The Micro Units Development and Refinance Agency (MUDRA) Bank aims at extending finance and credit support to small businesses.

(b) It is a subsidiary of Industrial Development Bank of India (IDBI).

Answer Options :

(1) (a) only is correct (2) (b) only is correct

(3) both (a) and (b) are correct (4) both (a) and (b) are incorrect

---

88. यापैकी कोणती विधाने **सत्य** आहेत ?

(a) राष्ट्रीय कौशल्य विकास अभियान (NSDM) हे 2015 मधे सुरू करण्यात आले.

(b) त्याने राष्ट्रीय कौशल्य विकास मंडळाची (NSDC) जागा घेतली आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त (2) (b) फक्त

(3) (a) आणि (b) दोन्हीही (4) (a) आणि (b) दोन्हीही नाही

Which of the following statements are **correct** ?

(a) National Skill Development Mission (NSDM) was launched in 2015.

(b) It has replaced the National Skill Development Corporation (NSDC).

Answer Options :

(1) (a) only (2) (b) only

(3) (a) and (b) both (4) Neither (a) nor (b)

---

89. 'लोकसंख्या संक्रमण सिद्धान्त' हे स्पष्ट करतो :

(a) लोकसंख्या अधिक गतीने वाढते त्यामुळे अन्नधान्य उत्पादन वाढते.

(b) लोकसंख्येचे संक्रमण होते त्यामुळे अन्नधान्याचे उत्पादन कमी होते.

(c) लोकसंख्या भूमिती श्रेणीने व अन्नधान्य उत्पादन गणिती श्रेणीने वाढते.

(d) लोकसंख्या दर 25 वर्षांनी दुप्पट होते.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) व (b) फक्त (2) (a) व (c) फक्त

(3) (a), (b) आणि (c) (4) वरील सर्व

The theory of Demographic Transition explains :

(a) Increase in population increases food-grain production.

(b) Transition in population, so food-grain production decreases.

(c) Population increases in geometric progression and food-grain production increases in arithmetic progression.

(d) Population doubles every 25 years.

Which of the above statements are **correct** ?

(1) (a) and (b) only (2) (a) and (c) only

(3) (a), (b) and (c) (4) All of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

90. खालीलपैकी कोणत्या योजना केंद्र सरकार पुरस्कृत आहेत ?

(a) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान

(b) जननी सुरक्षा योजना

(c) शालेय आरोग्य कार्यक्रम

(d) कुटुंब कल्याण कार्यक्रम

योग्य पर्याय निवडा :

(1) (a) फक्त (2) (a) आणि (b) फक्त

(3) (a), (b) आणि (c) फक्त (4) (a), (b) आणि (d) फक्त

Which of the following schemes are sponsored by the Central Government ?

(a) National Rural Health Mission (NRHM)

(b) Janani Surksha Yojana (JSY)

(c) School Health Programme (SHP)

(d) Family Welfare Programme (FWP)

Choose the **correct** option :

(1) (a) only (2) (a) and (b) only

(3) (a), (b) and (c) only (4) (a), (b) and (d) only

---

91. 1991 च्या रचनात्मक अनुयोजन कार्यक्रमाअंतर्गत 'राष्ट्रीय नवीकरण निधी' कशासाठी निर्माण केला होता ?

(1) औद्योगिक संस्थांचे आधुनिकीकरण व पुनर्विकास करण्यासाठी.

(2) कामगारांमधे कुशल विकास घडवून आणण्यासाठी.

(3) कामगारांना वाढीव सामाजिक सुरक्षा देण्यासाठी.

(4) भारतीय अर्थव्यवस्था खुली केल्यामुळे निर्माण झालेल्या बेरोजगारीच्या समस्येची उकल करण्यासाठी.

Under structural adjustment programme of 1991, what for was the 'National Renewal Fund' established ?

(1) To modernise and redevelop industrial units.

(2) For skill development among workers.

(3) To provide enhanced social security to workers.

(4) To tackle unemployment problem arising out of opening up of Indian economy.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

92. योग्य जोड्या लावा :

सन 2009-10 मध्ये विविध राज्यांचे बेकारीचे प्रमाण असे होते.

	राज्ये		**बेकारीचे प्रमाण**(%)
(a)	गुजरात	(i)	6.5%
(b)	पंजाब	(ii)	5.0%
(c)	तामिळनाडू	(iii)	11.7%
(d)	महाराष्ट्र	(iv)	6.3%

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)

Match the pairs :

In the year 2009-10 Statewise Unemployment figures were as follows :

	States		**Percentage of Unemployment**
(a)	Gujarat	(i)	6.5%
(b)	Punjab	(ii)	5.0%
(c)	Tamil Nadu	(iii)	11.7%
(d)	Maharashtra	(iv)	6.3%

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

93. युरोपियन समुदायाकडून भारत सरकारच्या या मुख्य कार्यक्रमांना अनुदान प्राप्त झाले :

(a) सर्व शिक्षा अभियान - एस्.एस्.ए.

(b) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य मिशन - एन्.आर.एच.एम.

(c) जननक्षमता आणि बाल आरोग्य कार्यक्रम - आर.सी.एच.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त (2) (b) आणि (c) फक्त

(3) (a) आणि (c) फक्त (4) वरील सर्व

The major programmes of the Government of India which received the European Union (EU) grants are :

(a) Sarva Shiksha Abhiyan - SSA

(b) National Rural Health Mission - NRHM

(c) Reproductive and Child Health Programme - RCH

Answer Options :

(1) (a) and (b) only (2) (b) and (c) only

(3) (a) and (c) only (4) All of the above

---

94. सन 2015 थेट विदेशी गुंतवणूक धोरणात याचा समावेश होतो :

(a) वैद्यकीय उपकरणांच्या निर्मितीतील गुंतवणूक प्रमाण 100% केले.

(b) विमा क्षेत्रातील गुंतवणूकीचे प्रमाण 49% वरून 74% केले.

(c) निवृत्ती वेतन क्षेत्रातील गुंतवणूकीचे प्रमाण 49% केले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त (2) (a) आणि (b) फक्त

(3) (a) आणि (c) फक्त (4) वरीलपैकी सर्व

The FDI policy of 2015 comprises :

(a) 100% FDI in manufacturing of medical devices.

(b) Increase in FDI in insurance from 49% to 74%.

(c) FDI limit in pension sector fixed at 49%.

Answer Options :

(1) (a) only (2) (a) and (b) only

(3) (a) and (c) only (4) All of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

95. 13 व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशी ह्या आहेत :

(a) केन्द्राच्या एकूण महसूलापैकी जास्तीत जास्त 33.3% महसूल राज्यांना देणे.

(b) प्राथमिक शिक्षणाचा दर्जा सुधारण्यासाठी राज्यांना 30,000 कोटी पेक्षा अधिक रुपयांचे अनुदान देणे.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) फक्त (2) (b) फक्त

(3) (a) व (b) दोन्ही (4) एकही नाही

Recommendations of '13th Finance Commission' are as follows :

(a) To give a maximum of 33.3% revenue to the states from the Central Government.

(b) To give finance of more than ₹ 30,000 crores to the states for improving quality of Primary Education.

Which of the above statements are **correct** ?

(1) (a) only (2) (b) only

(3) Both (a) and (b) (4) Neither

---

96. खालील विधानांवर विचार करा :

(a) 'सबला' ही योजना महिला व बाल विकास मंत्रालयाकडून सन 2010 मधे सुरु करण्यात आली.

(b) आहार आणि आरोग्य सुधारणेतून 11 ते 21 वर्षे वयातील मुलींचे सक्षमीकरण करणे हा तिचा उद्देश आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त बरोबर आहे (2) (b) फक्त बरोबर आहे

(3) (a) व (b) दोन्ही बरोबर आहेत (4) (a) व (b) दोन्ही चूक आहेत

Consider the following statements :

(a) 'SABLA' scheme was launched by the Ministry of Women and Child Development in the year 2010.

(b) The scheme aims at empowering adolescent girls in the age group of 11 to 21 years by improving nutritional and health status.

Answer Options :

(1) (a) only is correct (2) (b) only is correct

(3) (a) and (b) both are correct (4) (a) and (b) both are incorrect

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

97. पुढील कोणते विधान **योग्य** आहे ?

(a) डी डी न्यूज वाहिनीने जून 2015 मधे बातम्यांचे नियतकालीक ''वार्तावली'' सुरू केले आहे.

(b) हे हिंदी बातमीपत्र आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) (a) व (b) दोन्ही (4) एकही नाही

Which one of the following statements is **correct** ?

(a) DD News has launched its News Magazine "Vartaavali" in June 2015.

(b) Its a Hindi news magazine.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Neither

---

98. खालीलपैकी कोणाच्या अध्यक्षतेखाली 1998 मधे भारतीय बँकिंग क्षेत्रामधे सुधारणा सुचवल्या गेल्या ?

(1) ईशर अहलुवालिया (2) मनमोहन सिंग

(3) एम्. नरसिंहम् (4) एस्. चक्रवर्ती

Under the Chairmanship of which of the following persons, banking sector reforms of 1998 were introduced in India ?

(1) Ishar Ahluwalia (2) Manmohan Singh

(3) M. Narsimham (4) S. Chakravorty

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

99. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **खरे** आहे ?

(a) भारतातील योजनांचे उद्दीष्ट हे राष्ट्राच्या निदेषक तत्वापेक्षा उद्देशिका मधे अधिक अंतर्भूत आहेत.

(b) प्रथम आठ योजनांमध्ये भर सार्वजनिक उद्योगांच्या विकासावर होता जो की आता सूचनात्मक असावा या विचाराचा झाला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which of the following two statements is **correct ?**

(a) Planning in India derives its objectives from the Preamble rather than from the Directive Principles of State Policy.

(b) For the first eight plans the emphasis was on growing public sector now the thinking is planning should be of an indicative nature.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

100. 'हरितक्रांती' ची प्रथम सुरवात भारतातील सात राज्यांमधे करण्यात आली. खालीलपैकी कोणते राज्य या यादीत समाविष्ट **नव्हते** ?

(1) महाराष्ट्र (2) तामीळनाडू

(3) राजस्थान (4) आंध्र प्रदेश

Green revolution was first introduced in 7 states of India. Which of the following was **not** included in the list ?

(1) Maharashtra (2) Tamil Nadu

(3) Rajasthan (4) Andhra Pradesh

- o 0 o -

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. **201.** सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद्र विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल, यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. **201** समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. **201.** ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK